

Governance netcongestie in twaalf maanden

Van losse dossiers naar een werkend
besluitvormingsproces, met de data die al vaststaan.

De opgave is niet technisch, maar organisatorisch

In de meeste gemeenten ligt netcongestie verspreid over vier afdelingen, drie programma's en niemands mandaat. Dat is het eigenlijke knelpunt: niet dat het net vol zit, maar dat er geen plek is waar erover wordt besloten.

De agenda voor het komende jaar ligt grotendeels vast. Het prioriteringskader van de ACM geldt sinds 1 januari 2026. Per 1 juli 2026 komen kleinverbruik- en grootverbruikaanvragen in congestiegebieden op één wachtlijst en stoppen netbeheerders met het reserveren van capaciteit voor toekomstige uitbreiding van kleinverbruik. Vanaf 1 oktober 2026 kan de werkwijze Eerder aanvragen worden gebruikt voor woningbouw en scholen; dat is ook de aanleverdeadline voor de eerste grote batch. De VNG publiceerde in juli 2026 modelbeleidsregels met een implementatiehandleiding.

Wie deze data naast de eigen besluitvormingskalender legt, ziet het probleem meteen: de doorlooptijd van een beleidsregel via college en publicatie is langer dan de tijd die er nog is. Deze routekaart zet daarom de organisatie voorop, niet de inhoud.

MAAND 1 TOT 3

Beleggen en begrenzen

- **Wijs één eigenaar aan.** Niet een werkgroep, maar een functionaris met mandaat en een vaste lijn naar een portefeuillehouder.
- **Breng de aanvragen in beeld.** Welke projecten in uw gemeente wachten op capaciteit, met welk vermogen en welke opleverdatum? Dit bestaat nergens integraal; het maken van dit overzicht is het eerste echte werk.
- **Leg de rolverdeling met de netbeheerder vast.** Wie is aanspreekpunt, hoe vaak overlegt u, welke gegevens deelt u.
- **Informeer college en raad één keer goed.** Wat er verandert, welke bevoegdheid de gemeente krijgt en welke keuzes er dus aankomen.

MAAND 4 TOT 6

Beleid vaststellen

- **Stel de beleidsregel prioritering vast** op basis van de VNG-modelbeleidsregels, met eigen criteria die passen bij uw opgave, en publiceer in het Gemeenteblad.
- **Richt het aanvraagproces in:** standaardformulier, indieningstermijn, hersteltermijn, geschillenregeling.
- **Regel de mandatering** voor bestuursverklaringen en voor het vaststellen van de volgorde lijst.
- **Toets op uitvoerbaarheid.** De landelijke deadlines zijn kort; kijk of uw eigen termijnen intern haalbaar zijn vóórdat u ze publiceert.

Uitvoeren en verdedigen

- **Beoordeel de aanvragen** en leg per project vast waarom het staat waar het staat.
- **Publiceer de volgorde lijst** en start de bezwaartermijn.
- **Bereid de bezwaarbehandeling voor:** wie behandelt, binnen welke termijn, met welk dossier.
- **Dien in bij de netbeheerder** binnen het landelijke tijdvenster.

Verankeren

- **Evalueer de ronde** met de netbeheerder en de aanvragers: wat klopte niet aan de criteria, welke gegevens ontbraken.
- **Koppel terug aan de programmering:** welke knelpunten horen thuis in het pMIEK van de provincie.
- **Leg de cyclus vast** in een jaarritme met vaste momenten, zodat de volgende ronde geen projectorganisatie meer vraagt.
- **Verantwoord richting raad** wat er is verdeeld en op grond waarvan.

BESLUITEN DIE DIT JAAR GENOMEN MOETEN WORDEN

- ☐ Wie is bestuurlijk eigenaar van netcapaciteit?
- ☐ Welke categorieën krijgen voorrang, en waarom die?
- ☐ Stelt het college of de raad de criteria vast?
- ☐ Wie tekent bestuursverklaringen, en op basis van welk mandaat?
- ☐ Hoe verhoudt uw prioritering zich tot die van de provincie?
- ☐ Wat doet u met projecten die niet doorgaan?

Drie patronen die twaalf maanden kosten

Wachten op landelijke duidelijkheid. Die komt in delen en steeds later dan de deadline waarop u moet leveren.

Het bij de netbeheerder laten. De netbeheerder verdeelt volgens het kader; de bestuurlijke keuze binnen uw gemeente kan hij niet voor u maken.

Alles tegelijk willen regelen. Een integrale energievisie is nuttig, maar niet vóór oktober. Eerst het besluitvormingsproces, daarna de visie.

VRAGEN OVER UW EIGEN SITUATIE?

Wilt u deze cyclus in uw eigen organisatie beleggen, of een second opinion op de planning die u nu hanteert? Stuur gerust een bericht; meedenken kost u niets.

redactie@energiebestuur.nl · energiebestuur.nl/contact

VERANTWOORDING

Bronnen

- ACM, prioriteringskader transportcapaciteit, in werking 1 januari 2026; werkwijze Eerder aanvragen vanaf 1 oktober 2026.
- VNG, model beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit met implementatiehandleiding, juli 2026 (met onder meer één wachtlijst voor klein- en grootverbruik vanaf 1 juli 2026 en de batch van oktober 2026).
- Systeemcode elektriciteit 2026, art. 7.21–7.23, bijlage 3 tabel 3 en 4.
- College van Beroep voor het bedrijfsleven, ECLI:NL:CBB:2025:145.
- RVO, Handleiding pMIEK (2024).

Dit document beschrijft het algemene kader en is geen juridisch advies over een concreet geval. Regelgeving en termijnen rond netcapaciteit veranderen snel; controleer de genoemde data en bronnen op het moment van gebruik. Stand van zaken: 19 augustus 2026.